

Словникова робота має проводитись на кожному уроці і передбачає: з'ясування лексичного значення слова, його правильної вимови лексичної та синтаксичної сполучуваності. І послуговуватися у цьому можуть словники – тлумачні, орфоепічні, синонімічні, фразеологічні, перекладні тощо.

Література

1. Жилко Ф. Т. Нариси з діалектології української мови. – К.: Радянська школа, 1966.
2. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова (фонетика, орфоепія, графіка, орфографія). – К.: Вища школа, 1981.

*Нікольська Н.Д., Нікольський Ю.В.
Національний педагогічний університет
імені М.П.Драгоманова*

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Сучасність вимагає від освітян вирішення проблем, які тісно пов'язані з виховним процесом. Але в даний час у навчальних закладах не приділяється належної уваги вихованню молоді, зокрема вихованню національно свідомої особистості.

Слід зазначити, що у педагогічних вищих навчальних закладах питання, які пов'язані з вихованням національно свідомої особистості, повинні вирішуватись поряд з питаннями професійної підготовки. Які ж шляхи впливу національного українського на студентську молодь та засоби підвищення рівня її національної самосвідомості?

Зараз, коли наша молода незалежна держава переживає складний час становлення, коли стільки змін у житті, на освітян покладається, в першу чергу, вирішення завдань, які допоможуть студентській молоді вибрати гідні приклади для наслідування, сформуванню уявлення про загальнолюдські цінності, оволодіти знаннями про свою національну спільноту, дадуть змогу усвідомити позитивну роль української культури у цілому.

Для того, щоб сформуванню національної свідомості у студентів, майбутніх вчителів, треба спиратись на національне, народне “коріння”, яке має величезну моральну та культурну спадщину.

Торкаючись теми української культури, не можна залишити поза увагою дуже важливу складову її частину – фізичну культуру, яка активно служить людині у здобутті якостей, необхідних для забезпечення життєдіяльності, сприяє

формуванню дієвості, наполегливості, подальшому удосконаленню рис колективізму, взаємоповаги, національної гідності. Взагалі, фізична культура як громадське явище – це галузь культури суспільства і сукупність спеціальних духовних і матеріальних умов, засобів та організацій, які спрямовані на вдосконалення особистості. Це є елемент сучасної цивілізації, що у своїй основі містить головні культурні цінності, які здатні передаватись, укорінюватись у свідомість молодого людини.

Використовуючи засоби фізичного виховання та спорту, можна сприяти вихованню національно свідомої особистості у студентської молоді. Ось тому метою нашої роботи є розроблення виховних заходів та пропозицій щодо формування національної свідомості на заняттях з фізичного виховання студентів технічних спеціальностей, приєднання їх до лав вболівальників, знавців того чи іншого виду спорту, розвиток зацікавленості цією галуззю людської діяльності, а також зміцнення почуття гордості та поваги за досягнення українського спорту.

Процес фізичного виховання студентської молоді включає ці питання і надає педагогам можливості для успішного їх вирішення завдяки реалізації загальнопедагогічних і спеціальних принципів та методів фізичного виховання.

Всі методи виховання умовно поділені на три групи:

- методи, які спрямовані на ознайомлення та вивчення народних традицій (ігри, розваги, забави) у фізичній культурі;
- словесні методи, зокрема розповіді та бесіди про славетні традиції українських спортсменів, цікаві моменти і факти із життя видатних українських спортсменів;
- наочні методи, що пов'язана з відвідуванням цікавих спортивно-масових заходів і змагань, участь в організації і проведенні спортивних змагань, які відбуваються у вищих навчальних закладах.

Цікавою і корисною буде тема, яка надасть можливість молоді звернути увагу на рідну українську природу, подивитися на свій край, свою область, тримаючи за спиною рюкзак. Студентський похід, краєзнавство – це можливість прищепити любов до рідної землі, можливість більше згуртувати колектив, націлити студентів на співпрацю з педагогом, активізувати їх участь у будь-яких запропонованих вихователем заходах. У поході студенти набувають трудові навички, уміння користуватися природними та оздоровчими факторами – сонцем, повітрям, водою, мають фізично загартуватись, а спільна колективна праця та подолання часом важких природних перешкод виховують у студентів почуття взаємодопомоги, дисциплінованість, кмітливості, ініціативу, здатність не розгублюватись у складних умовах [7].

Під час походу доречно буде підготувати розповідь про історію краю, про видатних спортсменів рідного міста, організувати проведення ігор, естафет, змагань серед природи.

Велике значення у питаннях виховання національно свідомої особистості має проведення бесід і розповідей про спортсменів, які здобули славу Україні. Йдеться про олімпійських чемпіонів різних років. Українська земля завжди мала талановитих спортсменів. Атлети України своїми спортивними досягненнями підіймають прапор нашої країни на неосяжні висоти. Коли атлет стоїть на верхній сходинці олімпійського п'єдесталу, коли грає гімн України, у кожного нашого земляка з'являється гордість за свою країну, за наших людей.

У сучасної молоді є чудовий приклад мужності, загартованості, цілеспрямованості – це українські олімпійці. Комісія НОК України з олімпійського руху і Асоціація спортивних журналістів визначили суперзірок спорту нашої країни ХХ століття. Це Олег Блохін, Валерій Борзов, Сергій Бубка, Віталій Кличко, Лариса Латиніна, Валентин Манкін, Зінаїда Турчина, Віктор Чукарін, Борис Шахлін. І наша молодь підтримує традиції старшого покоління у різних видах спорту. Це зірки сучасного плавання Яна Клочкова та Олег Лісогор, брати Кличко у боксі, Андрій Шевченко у футболі, у легкій атлетиці Олена Говорова та ін. [8, 12].

Жодну молоду людину не залишить байдужим відвідування музею "Спортивної слави" та розповідь про історію розвитку фізичної культури і спорту в Україні.

Непересічна роль у патріотичному вихованні нашої молоді належить досягненням наших славетних билинних чудо – богатирів. Наш народ з давніх-давен славиться могутньою непереможною силою. Один з них "чемпіон – чемпіонів" наш земляк Іван Піддубний. Він найталановитіший борець, його ім'я знають і цінують у всьому світі [2].

Бесіди та розповіді про таких відомих у всьому світі людей, наших співвітчизників, дають змогу студентській молоді переглянути деякі цінності та по-новому осягнути на навколишній світ, людей, які їх оточують, подають гідний приклад. Це дуже важливі чинники, від яких залежить ефективність процесу формування національної свідомості.

Цікавим буде матеріал про історію розвитку популярних видів спорту таких, як футбол, гандбол, важка атлетика, гімнастика спортивна і художня, різновиди боротьби, плавання та сучасні напрямки фітнесу. Наприклад, футбол зараз має велику популярність серед молоді. Українські футбольні клуби "Динамо – Київ" та "Шахтар – Донецьк" вийшли на міжнародну арену і привертають увагу мільйонів уболівальників. Можна провести дискусію серед студентів на тему: "Розвиток українського футболу та його зірки", надати багатий історичний матеріал про досягнення футбольних команд України у минулому і в теперішній час [1, 4, 5, 6].

Дуже вчасна, на наш погляд, тема, котра розкриває поняття інваспорту на Україні. Йдеться про спортсменів, що мають важкі фізичні вади. Інваспорт – це спорт серед інвалідів. Скільки моральних та фізичних сил потребує виступ на

змаганнях спортсмена, який знаходиться у інвалідній колясці! Але таких мужніх людей дуже багато, вони дають поштовх до занять фізичною культурою і спортом молодим і здоровим людям. До речі, одразу після проведення Олімпійських ігор проводяться параолімпійські ігри – це ігри для інвалідів. На літніх параолімпійських іграх 2000 року у Сідней збірна команда України виступила дуже вдало і має багато призерів [9, 10].

Окремо необхідно зупинитись на дуже важливій темі – темі народності. Зараз, у часи інтенсивного відродження народних звичаїв в Україні, вивчення та участь студентів в українських народних іграх поглиблює їхнє розуміння і відчуття народних “коренів”, піднімає настрій, сприяє моральному і фізичному розвитку. А традиційна образність і музикальність цих ігор, які часто супроводжуються піснями, примовками, приказками, залучають молодь до краси української мови.

Бажано приурочити цю бесіду до народних свят, які пов’язані з календарними обрядами. Наприклад, багато рухливих ігор присвячувалось початку хліборобського сезону, святу збирання врожаю, Різдвяним святам.

Наступний цикл можливо об’єднати спільною темою, яка буде співзвучною вислову "Козацькому роду нема переводу". Сьогодні дає нам можливість відновити ті забуті традиції, які зробили славу нашому козацтву, і знову, як це було колись, тільки з точки зору сучасності впровадити у життя та познайомити студентську молодь з козацькими іграми, розвагами, забавами (тут є ігри, естафети, змагання) [3, 11, 13].

Організуючи показові заходи та залучаючи студентів до участі в іграх і розвагах наших пращурів, педагог буде відновлювати козацькі джерела у свідомості молоді. Україна була козацькою державою, і тому відродження звичаїв козаків буде виховувати патріотизм і любов до Батьківщини. Україна багата народними звичаями та національними видами боротьби, які використовувались козаками для захисту своєї країни. Серед них і Ойдак (боротьба для розвідників), спас (боротьба, яка мала оборонний характер), на ременях, навхрест, на палицях тощо. А найулюбленіший вид української боротьби, бойове мистецтво запорізьких козаків – бойовий гопак, який згодом трансформувався в український танок. Розвиваючи цю тему, треба наголосити на тому, що більшість прийомів з цієї боротьби запозичені з живої природи, з життя і діяльності наших пращурів.

Усе це може надати значну допомогу педагогам у питаннях формування національної свідомості особистості на заняттях з фізичного виховання.

Треба сказати, що прояви національної самосвідомості можуть бути різними, ось чому ми пропонуємо багато напрямків, пов’язаних з фізичною культурою і спортом. На нашу думку, деякі заходи можуть створювати певні умови для цих проявів. А такі теми, як самостійна організація спортивного вечора, змагань з міні футболу серед хлопців та з ритмічної гімнастики серед дівчат на факультеті між курсами, відвідування спортивних змагань майстрів з футболу, хокею та інших видів спорту,

дають можливість студентському колективу робити самостійні кроки, розкрити суспільні та організаторські здібності студентів.

Як бачимо, для формування національної свідомості у студентської молоді потребує багато зусиль з боку старшого покоління, освітян. Треба не дати загинути глибинному корінню усього українського, національного, народного.

Фізична культура і спорт – засоби створення гармонійно розвиненої особистості. Вони допомагають зосередити всі внутрішні резерви людини на досягненні поставленої мети, підвищують працездатність, дозволяють утиснути у рамки робочого дня виконання всіх намічених планів, виробляють потребу у здоровому способі життя, закладають підвалини виховання національно свідомої особистості.

Таким чином, у процесі фізичного виховання студентської молоді технічних спеціальностей педагогічних вузів бажано використовувати увесь арсенал методів і засобів фізичної культури, включаючи методи виховання, які спонукають студентів набувати знання про історію та розвиток спортивного руху в Україні, а також сприяють відродженню у молоді бажання активної діяльності при самостійних заняттях фізичною культурою і спортом.

Література

1. Аркад'єв Д. Футбол Лобановського. – Київ: УСХА, 1991.
2. Димов Я. Спадкоємці чемпіона чемпіонів. – Київ: Здоров'я, 1978.
3. Завацький В., Цьось А., Бічук О., Пономаренко Л. – "Козацькі забави". – Луцьк: Надстир'я, 1994.
4. Зубалій М. Українському футболу 105 років. Спортивна газета. – 28.06.1999.
5. Кулеба В. – "Український футбол – ось наша валюта". – Олімпійська арена. – № 3, 4. – 1999.
6. Лобановський В. – "Бесконечный матч". – Москва: ФиС, 1989.
7. Нікольський В. – "Сходінки юного туриста". – К.: Молодь, 1960.
8. "Олімпійська арена". – № 1. – 1995.
9. "Олімпійка арена". – № 1. – 1999. – С.61.
10. "Олімпійка арена". – № 1. – 2000. – С. 59-60.
11. Приступа Є., Пілат В. – "Традиції української національної фізичної культури". – Львів: Троян, 1991.
12. Цибуленко В. – "Спалахи олімпійських багать". – Київ: Молодь, 1979.
13. Цьось А. – "Українські народні ігри та забави". – Луцьк: Надстир'я, 1994.